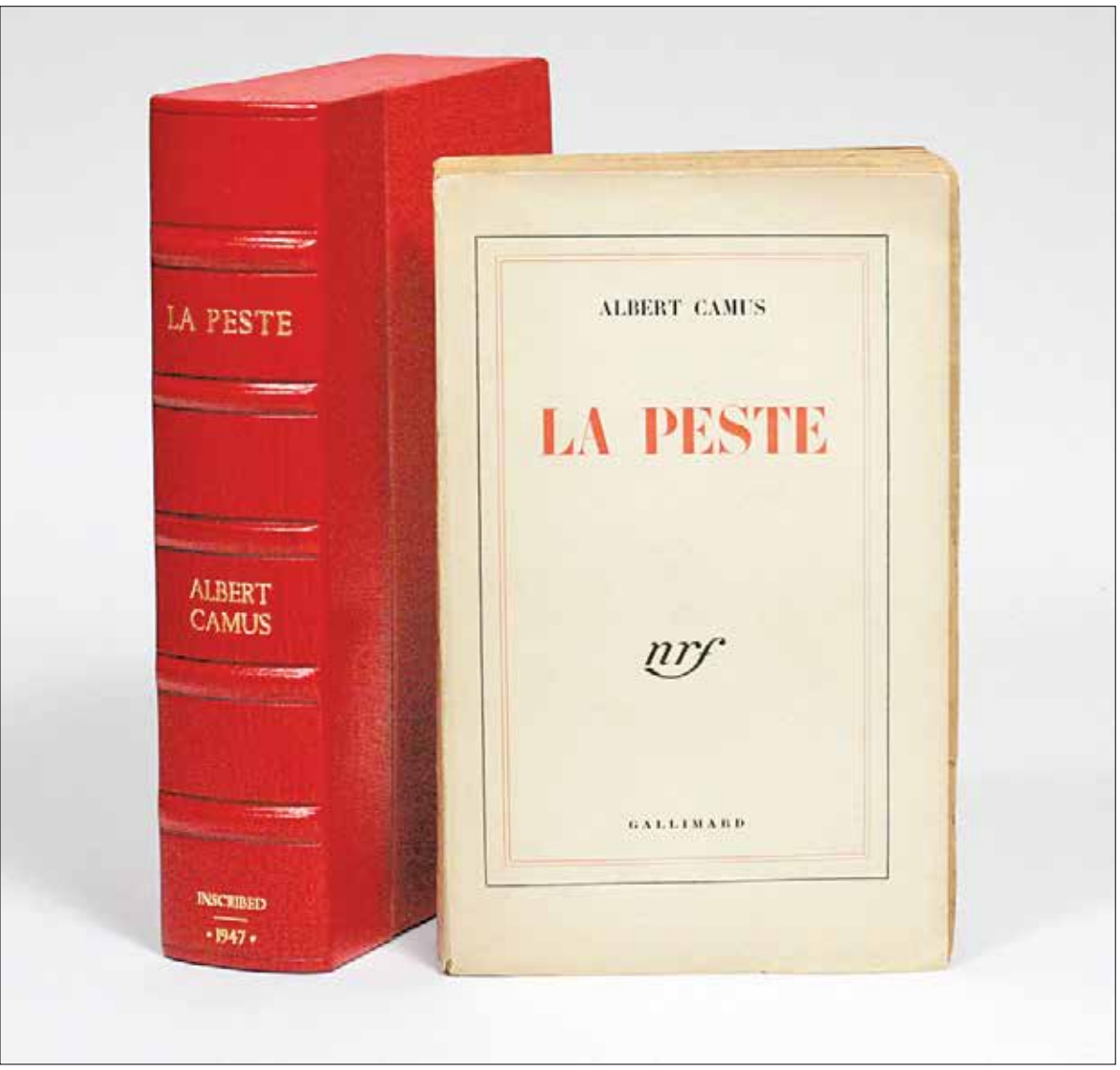
فرهنگ

طاعون ۷۰ سال بعد

نوشته کاوه میرعباسی

ماجرای اینکه چرا به سراغ ترجمه رمان «طاعون» آلبر کامو رفتم به پیشنهادی بازمی گردد که چند سال پیش از سوی نشر چشمه مطرح شد، گفت‌وگویی که بر مبنای آن تصمیم به ترجمه سه نوشته شاخص این نویسنده و فیلسوف مطرح فرانسوی گرفتم. «طاعون» طی روزهای آینده منتشر می‌شود و طی یکی-دو ماه آینده هم رمان«سقوط» کامو منتشر می‌شود؛ بخشی از ترجمه رمان «بیگانه» هم انجام شده که انتشار آن به سال آینده موکول خواهد شد. اما چرا کامو هنوز هم بعد از سال‌ها مورد توجه علاقه مندان ادبیات و از سویی منتقدان ادبی است؟ پاسخ این سؤال را باید در توجهی جست‌وجو کرد که در نوشته هایش به مفاهیم و مضامین ازلی داشته و جالب اینجاست که نه تنها آثار داستانی کامو، بلکه نوشته‌های غیر داستانی او هم هیچ تاریخ مصرف ندارند. شاید به گفته برخی کامو «طاعون» را تحت تأثیر فاشیسم خلق کرده باشد، اما مسأله اینجاست که او به خوبی توانسته از منبعی که منجر به الهام برای تألیف این رمان شده عبور کرده و موضوعی انتزاعی را پیش روی علاقه مندان ادبیات داستانی بگذارد. در مطالعه رمان «طاعون» خواننده با مفهومی عام روبه‌رو می‌شود که در دوره‌های زمانی مختلف می‌توان برای آن مصداق‌های متعددی یافت. بگذارید به نکته‌ای هم در خصوص دلیل بازترجمه این کتاب اشاره کنم، همان طور که در مقدمه کتاب هم نوشته‌ام در میان چند ترجمه‌ای که از این اثر انجام شده هیچ کدام جایگاه کار ارزشمند زنده‌یاد رضاسید حسینی را ندارند، با این حال ترجمه او به سال ۱۳۴۵ تعلق دارد. گذشت بیش از نیم قرن از یک ترجمه در همه جهان برای بازترجمه آثار کلاسیک اتفاق رایجی است چراکه زبان همچون موجودی زنده در حال تکامل و تغییر مداوم است. علیرغم اینکه در بسیاری از موارد خود را شاگرد زنده‌یاد سیدحسینی می‌دانم اما کافی است به سراغ ترجمه‌اش بروید تا با تغییراتی که طی این دهه‌ها در زبان رخ داده روبه‌رو شوید. من هم همچون زنده یاد سید حسینی به اصل وفادار بوده‌ام و حتی با وجود ترجمه رمان از زبان اصلی فرانسه آن را با چند ترجمه دیگر از زبان‌های اسپانیایی، رومانیایی و انگلیسی هم مقایسه کرده‌ام. این اقدامی است که نه تنها در ارتباط با «طاعون» بلکه در ارتباط با دیگر ترجمه هایم هم انجام می‌دهم و دست به مقابله آنها با نسخه‌هایی از حداقل سه زبان دیگر می‌زنم. اما بگذارید اشاره‌ای هم به مفهومی کنم که کامو در «طاعون» پیش روی مخاطبان گذاشته. «طاعون» دربردارنده این مضمون است که انسان‌ها چطور می‌توانند در مواقع دشوار و حاد انسانیت خود را حفظ کنند و همچنان انسان باقی بمانند. مسأله انسان و چگونگی مواجهه او با هستی همواره یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های کامو بوده است. علاوه بر مفاهیمی برگرفته از نگاه فلسفی او به انسان و مواجهه‌اش با هستی، او در این نوشته شما را با کاراکترهایی روبه‌رو می‌کند که از نظر روانشناختی هم بسیار غنی هستند. کامو در «طاعون» از ترفندهای مختلفی در جذب مخاطبان استفاده کرده که یکی از آنها به راوی رمان بازمی گردد. وقتی پای ماجرای این رمان بنشینید تقریباً تا صفحات پایانی کتاب متوجه هویت راوی داستان نمی‌شوید و حدس‌های مختلفی را پیش روی خود می‌بینید؛ اینکه راوی کدامیک از شخصیت‌های «طاعون» است! تمام نکاتی که درباره ترجمه این کتاب و میزان حساسیتی که در کارهای خود به خرج می‌دهم گفتم به نکاتی بازمی گردد که از نگاه خودم نشأت گرفته، حالا باید منتظر ماند و دید بعد از انتشار «طاعون» مخاطبان و منتقدان چه نظری درباره این ترجمه تازه خواهند داشت. ■

شاید اغلب منتقدان ادبی از «بیگانه» به عنوان شاخص‌ترین نوشته آلبرکامو یاد کنند با این حال تردیدی نیست که «طاعون» او هم از رمان‌های اثرگذار قرن بیستمی است. نوشته‌ای از این فیلسوف و روزنامه نگار فرانسوی که از همان سال‌های حیات خود به چنان جایگاه رفیعی میان اهالی کتاب دست یافت که بزرگانی همچون «ژان پل سارتر» بر کتاب‌های او مقدمه نوشتند. ترجمه تازه‌ای از «طاعون» کامو طی روزهای آینده به همت کاوه میرعباسی و از زبان اصلی فرانسه در دسترس علاقه مندان قرار می گیرد. میرعباسی برای علاقه مندان ادبیات جهان نام آشنایی است، هم به واسطه ترجمه‌های شُسته و رُفته‌اش و هم برای وسواس بسیاری که در این راه به خرج می‌دهد.